

3 Enquadrament sociolingüístic del valencià

El valencià és una modalitat llingüística romànica parlada en la major part de l'històric Regne de València, hui oficialment Comunitat Valenciana, de la que actualment és llengua cooficial junt en el castellà.

Des del segle XIV esta modalitat ha segut considerada espontàneament tant pels valencians com pels forasters en l'apelatiu de “llengua valenciana”, en una personalitat pròpia front a les demás del seu entorn; si be, al mateix temps, se reconeixia una antiga germanor en les demás modalitats que hui solen englobar-se en el **diasistema occitanorromànic** o iberorromànic oriental (junt al català, el balear, les diverses modalitats occitanes...), i que tradicionalment solien rebre el comú apelatiu de “llemosí”.

En qualsevol cas, “valencià” és la denominació que els parlants de tot el territori valencià han aplicat històricament i apliquen en l'actualitat, de manera espontànea, al seu propi idioma.

La dicotomia descrita ha condicionat el devindre històric de la llengua valenciana en quant a la seua caracterisació com a llengua, la definició del seu model lliterari i, en dates més recents, el seu model estàndart. Esta caracterisació no ha estat exenta, especialment en l'últim segle, de pressions exteriors, tant per part de l'oficialitat de l'Estat Espanyol com del moviment nacionaliste català, a fi de que es decantara en un sentit favorable a les tesis sostengudes per un o atre moviment.

Estes pressions externes no han consegut, pel moment, capgirar la consciència sociolingüística encara majoritària del poble valencià, que creu que valencià i català són dos llengües diferents, com indiquen diverses enquestes sociològiques –vore l'Anex I –, en una percepció transversal a tota la societat en independència d'ideologies o procedència geogràfica.

No obstant, eixe devindre històric i les mencionades influències externes han determinat, a grans traços, la convivència actual de tres estats d'opinió en el sí de la societat valenciana respecte a la normativisació del valencià i la seua relació en el català, els quals denominarem en est informe, a efectes pràctics, *autoctonisme*, *particularisme* i *anexionisme*.

Des d'un punt de vista llingüístic, estes tres postures se correspondrien, si seguim a Heinz Kloss², en les següents situacions sociolingüístiques:

- a) **Autoctonisme** (fig. 1): dos varietats llingüístiques (valencià i català) han creat dos normes lliteràries (dos estàndarts diferents, o dos “llengües Ausbau”) que tenen com a base diferents varietats vernaculars i, per tant, se caracterisen per diferències omnipresents que, encara que no necessàriament exclouen l'intel·ligibilitat mútua, fan que siga impossible tractar-les com una sola unitat.

2 Kloss, H. “'Abstand Languages' and 'Ausbau Languages'”. *Anthropological Linguistics*, Vol. 9, No. 7 (Oct., 1967), pp. 29-41. Indiana University.

Eixemples cridaners d'esta situació són les relacions existents entre chec i eslovac, danés i suec, búlgar i macedoni, o gallec i portugués. Postura representada en el cas del valencià per la normativa de la **Real Acadèmia de Cultura Valenciana (RACV)**.

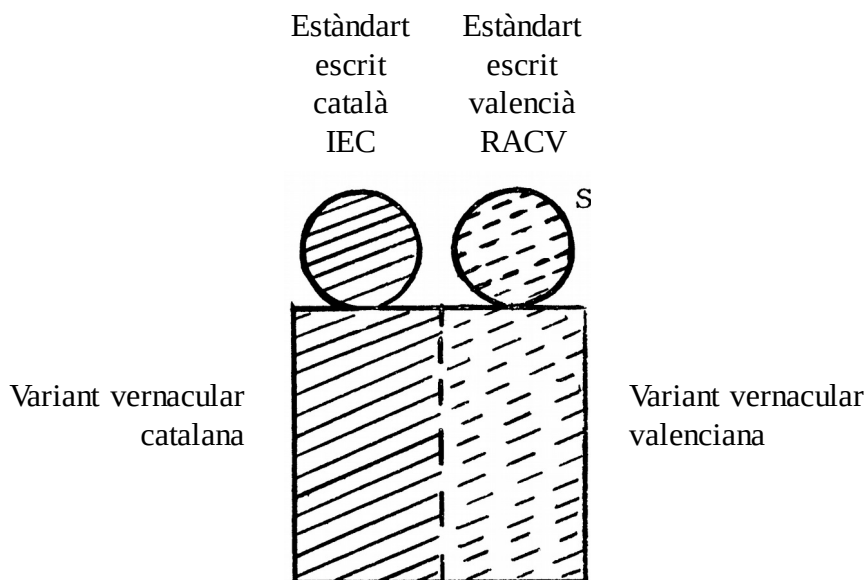

Figura 1. Autoctonisme

- b) **Particularisme** (fig. 2): se postulen dos variants d'un mateix estàndart (estàndart policèntric) basades, respectivament, en la varietat vernacular valenciana i en la varietat vernacular catalana oriental, si be predominen les solucions d'esta última en l'estàndart comú. L'existència de les dos variants no impediex tractar-les com un sol idioma, caracterisat per l'us d'una mateixa ortografia i certes convencions lèxiques i morfosintàctiques comunes, si be donen lloc a dos models orals i escrits diferents.

Com a eixemple podria aduir-se el cas del serbocroata, com a mínim fins fa alguns anys, o el portugués de Portugal i el de Brasil. Postura teòricament representada en el cas del valencià per la normativa de l'**Acadèmia Valenciana de la Llengua (AVL)**.

No obstant, el fet de que la AVL excloga per complet els postulats de la RACV (autoctonisme), i de que abraçe per complet els de l'Institut d'Estudis Catalans (anexionisme), fa que molts observen la seua actuació com una aplicació solapada o diferida de les tesis anexionistes, lo que fa que la postura "particularista" de la AVL quede, com a mínim, en entredit.

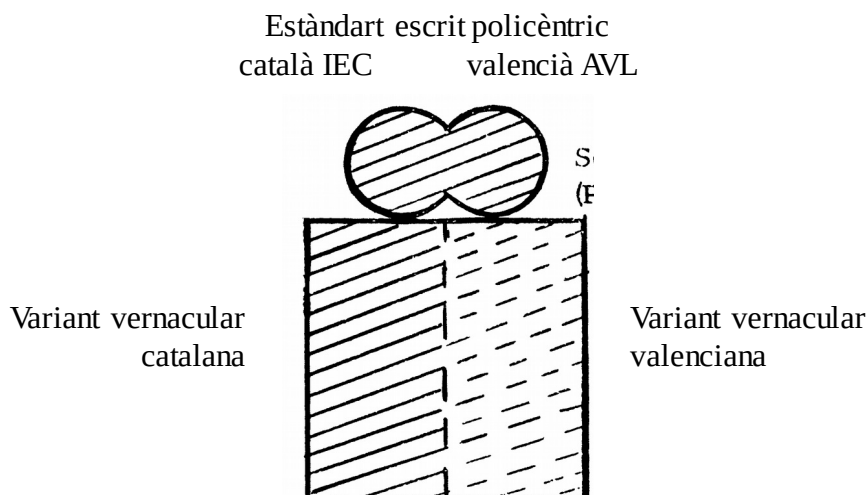

Figura 2. Particularisme

- c) **Anexionisme** (fig. 3): un únic estàndart definit a partir d'una varietat vernacular concreta, el català oriental, no exposat a la competència d'un altre estàndart basat en unes altres varietats lingüístiques pròximes com ara la valenciana, i que ademés se pretén aplicar al conjunt de parles valencianes i catalanes. Representat per l'**Institut d'Estudis Catalans (IEC)**. No obstant, la AVL encara que formalment no el recomana, tampoc el considera incorrecte, lo que facilita la seua adopció generalisada baix el seu paraigües, i provoca que molts consideren que eixa és la posició real o "de facto" de la AVL.

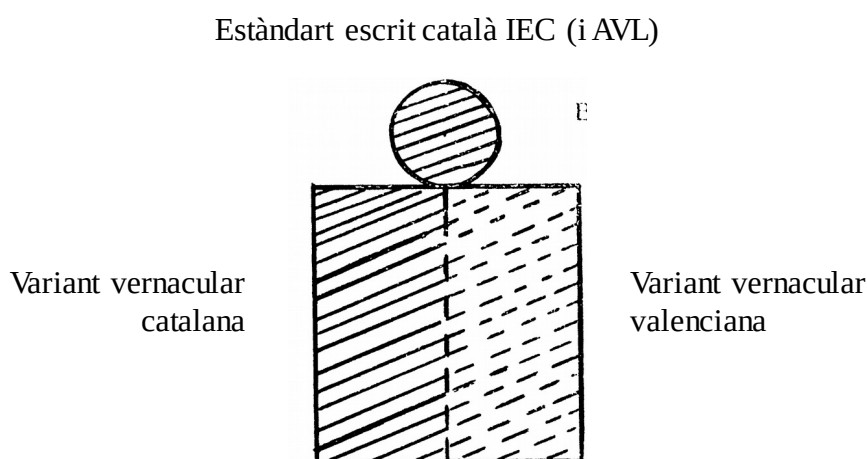

Figura 3. Anexionisme

Passem a descriure de manera més detallada estes tres visions.

3.1 Autoctonisme

L'autoctonisme defén un model lliterari i estàndart oral i escrit que es basa, exclusivament, en les variants vernaculars parlades en el territori de l'actual Comunitat Valenciana. Esta codificació se vehicula a través de les normes ortogràfiques de la Real Acadèmia de Cultura Valenciana (RACV), fundació pública creada per la Diputació de València en 1915, com ya s'ha dit.

El principal representant històric de l'autoctonisme fon el filòlec Lluís Fullana i Mira (1871-1948), que coordinà l'adopció, en 1914, de les primeres normes ortogràfiques unificades del valencià. Dites normes s'acordaren en un conjunt de reunions realitzades pels principals escriptors i erudits de l'època en els locals de Lo Rat Penat (històrica entitat valencianista fundada en 1878, pionera en la defensa de l'idioma valencià), i es desenrollaren en una gramàtica editada per la RACV en 1915, a la que han seguit posteriors edicions.

És interessant resenyar ací que Fullana fon un actiu defensor tant de l'ús com de l'entitat de la llengua valenciana. En el seu memorable discurs “La cooficialitat de la llengua valenciana”, llegit en la Diputació de València en 1919, Fullana fonamentà la diferenciació del valencià i el català en motius històrics, sociològics i purament filològics, sostenint que no es podia renunciar a la denominació pròpia i secular de llengua valenciana, ni a les diferències llingüístiques entre els dos idiomes actuals, que “*tot bon valencià deu conservar com ric tesor, obtengut del desenroll natural i espontani de la seua llengua*”.

Fullana proclamà també en el seu discurs que la llengua valenciana havia de ser oficial, i que la seua ensenyança havia de ser obligatòria en tot el regne de València. I deixà clar que la cooficialitat en el castellà havia d'implicar un us normal de la llengua valenciana en l'administració i la justícia, i en les demés necessitats de la vida social dels valencians.

Les actuals Normes de la RACV són una reelaboració de les originàries Normes de 1914, en certs canvis. Esta codificació fon usada oficialment pel Consell preautonòmic valencià entre 1980 i 1982³ i publicada per la Secretaria General Tècnica de la Conselleria d'Educació del Consell Valencià. Igualment, fon recolzada popularment en un acte social multitudinari celebrat en 1981 en el Monasteri de Santa Maria d'El Puig (un lloc de gran significat històric per als valencians), motiu pel qual és coneguda popularment com a “Normes d'El Puig”⁴.

3 El primer document oficial important en el que s'usen les Normes de la Acadèmia de Cultura de Valenciana és el número 23 del *Bolletí Oficial del Consell del País Valencià* (2-6-1980). Pot consultar-se la seua versió digitalisada en: http://www.docv.gva.es/datos/1980/06/02/pdf/dogv_0023.pdf. [Recuperat el 05/08/2018]
El canvi afectà a la denominació del periòdic oficial, ya que es procedí a la substitució del vocable “Butlletí”, que aparegué en totes les portades de la publicació fins al número 22 (15-5-1980), pel de “Bolletí”.

4 Lo Rat Penat fon una de les entitats que recolzaren les Normes d'El Puig en 1981. Se pot vore el document d'adhesió en l'[Apèndix Documental](#) - **Document 48**.

En dita normativa se publicaria en el DOGV (Diari Oficial de la Generalitat Valenciana) la primera versió oficial en llengua valenciana de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana (1982)⁵, i en ella es formaren els primers professors de llengua valenciana que es preparaven per a l'ensenyança de l'idioma valencià en les escoles⁶.

A través de la seua Secció de Llengua, els filòlegs i experts llingüístics de la RACV han generat un conjunt de materials normatius de referència (gramàtica, diccionaris, software de correcció i traducció...) ⁷ que són usats en l'actualitat per numerosos usuaris, entitats culturals i escriptors (agrupats, la major part d'estos, en l'Associació d'Escriptors en Llengua Valenciana) aixina com, també, per a l'ensenyança de la llengua valenciana que realisa, entre atres, l'històrica entitat Lo Rat Penat, pionera en la docència de l'idioma valencià des de fa sèt dècades.

En dita normativa està publicada, per eixemple, la traducció al valencià del Nou Testament, aprovada per la Conferència Episcopal Espanyola. I segons el recontre realitzat per Pau Giner en 2006⁸ partint de les senyes oficials del Ministeri de Cultura, del total dels 5.679 títuls inscrits entre 1979 i 2005 en ISBN valencià, el 15% (858) foren publicats en normes de la RACV. Si descontem del total els llibres de text oficials, uns 2.300, la normativa dels quals ve imposta per l'administració, la normativa de la RACV hauria segut triada en el 34% de les obres d'eixe periodo, a pesar de no ser oficial.

L'autoctonisme, si be reconeix la relació històrica del valencià en el català i unes atres llengües del diasistema occitanorromànic o iberorromànic oriental, argumenta que la llengua valenciana deu contar en un model oral i escrit clarament caracterisat com a valencià, construït exclusivament a partir de les variants vernaculars parlades en el territori valencià, i distint, per tant, del català.

Una diferenciació que deu visibilisar-se a través de versions orals i escrites valencianes distintes de les catalanes a tots els nivells (lliteratura, cine, televisió, Internet, software, formularis d'administracions públiques, etiquetage de productes, etc.). Este plantejament se concep com la millor manera de protegir el sentiment sociolingüístic històric dels valencians de parlar una llengua autònoma, de potenciar la seua autoestima llingüística i, per tant, la conservació de l'idioma en les generacions futures, partint de la base que una excessiva separació entre les variants vernaculars i l'estàndart oficial provoca la no identificació dels parlants en la llengua oficial, i la seua defecció idiomàtica.

No obstant, els valenciaparlants partidaris d'esta visió, que entronca en el concepte, hegemònic fins a principis del sigle XX del valencià, com a llengua en personalitat

5 *Diari Oficial de la Generalitat Valenciana*, núm. 74 (15-7-1982).

http://www.dogv.gva.es/datos/1982/07/15/pdf/1982_801892.pdf [Recuperat el 05/08/2018]

6 *Orde de 7 de juliol de 1980 per la qual es desenrolla el Reial Decrét 2003/1979, de 3 d'agost, que regula la incorporació de la Llengua Valenciana al sistema d'ensenyança del País Valencià (Bolletí Oficial del Consell del País Valencià, núm. 27, 1-8-1980).*

http://www.dogv.gva.es/datos/1980/08/01/pdf/dogv_0027.pdf [Recuperat el 05/08/2018]

7 Poden consultar-se en la web de la Secció de Llengua de la RACV, <https://www.llenguavalenciana.com/>.

8 Pau Giner, *La normativa pròpia valenciana*. Estudi retrospectiu. Inèdit.

pròpia dins del tronc “llemosí” o occitanorromànic, i que fon també l'inspiradora de les primeres propostes codificadores modernes del valencià, **venen patint les últimes dècades uns maltractes creixents per part de l'oficialitat.**

Per motius polítics, entre 1982 i 1983 els professors de valencià formats en la normativa de la RACV foren apartats dels seus llocs de treball, i l'acció política posterior no sols ha pres partit per les tesis anexionistes, sino que ha anat bandejant les obres dels escriptors que segueixen la normativa de la RACV del sistema educatiu, les biblioteques públiques o els mijos de comunicació públics.

Además, a partir de 2015, una interpretació rigorista, per part del nou govern autonòmic, de la legislació vigent, està fent que totes les entitats culturals i cíviques que usen en normalitat la llengua valenciana segons la codificació de la RACV queden fòra de qualsevol ajuda pública, ya siga per al foment del valencià o per a qualsevol atra activitat cultural. Unes ajudes que fins llavors les entitats autoctonistes havien rebut, si no en igualtat respecte a les associacions partidàries de l'anexionisme, sí en certa normalitat.

Per eixemple, en el cas de la centenària institució Lo Rat Penat, lo que els redactors d'est informe entenem com a clara persecució política ha arribat fins al punt de denegar unes ajudes per a les quals se complien tots els requisits, i que ya havien segut concedides a l'entitat cultural. L'única raó per a no concedir finalment les ajudes fon l'aparició d'un informe en el que s'acusava a l'entitat de tindre al·lojat, en la seua pàgina web, un article d'opinió en el que es criticava a la AVL (entitat normativa oficial) i es recolzava la normativa de la RACV (vore Annex IV.i.5).

Este fet dona una idea de les greus implicacions, per al respecte a la llibertat d'expressió i de creació lliterària, que, al parer dels redactors d'est informe, està tenint l'actuació repressiva de l'actual govern autonòmic cap als ciutadans i associacions cíviques de valenciàparlants que lliurement utilisen la normativa de la RACV.

De fet, el “Síndic de Greuges”, o defensor del poble valencià, ha donat la raó a una atra entitat cultural valenciana, el Casal Bernat i Baldoví, en les seues queixes per esta discriminació, i ha demanat a les autoritats que no discriminen a les entitats culturals valencianes per la normativa que utilisen, i que totes elles puguen optar en igualtat de condicions a les ajudes públiques per a la promoció del valencià (vore l'Anex IV.k). Esta demanda no sols no ha segut acceptada pels responsables polítics de la Conselleria d'Educació, sino que además ha segut resposta en una petició de dimissió del “Síndic de Greuges”.

A continuació recopilem un llistat no exhaustiu en les principals associacions autoctonistes:

- **Lo Rat Penat.** Ciutat de València. Fundada en 1878. Web: <http://loratpenat.org/>
- **Real Acadèmia de Cultura Valenciana (RACV).** Ciutat de València. Fundada en 1915 per la Diputació de València, en el nom de “Centre de Cultura

Valenciana”. La seua Secció de Llengua i Lliteratura Valencianes és l'ent normatiu de referència per al valencianisme idiomàtic autoctoniste. Web: <http://www.llenguavalenciana.com> (Secció), i <http://www.racv.es/> (Acadèmia)

- **Associació d'Escriptors en Llengua Valenciana.** Ciutat de València. Fundada en 1991, associa a la major part dels escriptors en llengua valenciana segons les normes de la RACV. Web: <http://www.aellva.org>
- **Observatori de la Llengua Valenciana.** Ciutat de València. Ent de coordinació de les tres entitats anteriors i unes atres (Institut d'Estudis Valencians, Colectiu Fullana de Professors i Doctors Universitaris, Convenció Valencianista) creat en 2015 per a la defensa dels drets dels valenciaparlants. Web <http://observatoridelallenguavalenciana.org>

3.2 Particularisme

Denominem en el present informe “particularisme” a un estat d'opinió que, si be accepta l'unitat llingüística entre valencià i català i, també, l'us de l'ortografia catalana aplicada al valencià (les normes ortogràfiques adoptades en 1913 per l'Institut d'Estudis Catalans, entitat fundada en 1907 per la Diputació de Barcelona), propugna certa acceptació, en la llengua estàndart, d'algunes de les variants fonètiques, lèxiques, morfològiques o sintàctiques pròpies del valencià en lloc de les adoptades pel català estàndart, si be en uns atres casos dona preferència a les pròpies del català.

Esta defensa d'un estàndart “policèntric” permet l'existència d'un subestàndart propi del valencià, que, si be manté una unitat ortogràfica en el català, implica igualment l'existència de versions orals i escrites diferents per a valencià i català, encara que en una diferenciació menor entre elles que si s'usara el model “autoctoniste” de la RACV.

Aixina mateix, defén l'us de la denominació “valencià” per a referir-se a la modalitat llingüística valenciana, i sol defendre, encara que no sempre, l'us de denominacions sincrètiques (“valencià-català” o “català-valencià”) per a referir-se al conjunt de les dos modalitats. Igualment, a nivell polític, tendix, com els autoctonistes, a apostar per la concepció d'una nacionalitat o poble valencià distint del català, pero, a diferència dels autoctonistes, proclama que compartix llengua en ell.

El precedent històric més important aduït per esta tendència són les denominades “Bases d'ortografia valenciana” acordades per alguns escriptors i erudits reunits en 1932 en Castelló de la Plana (motiu pel qual són conegudes popularment com a “Normes de Castelló”). Les bases constituïen, en realitat, l'adopció de la codificació creada per l'Institut d'Estudis Catalans en 1913 per al català, en algunes lleus variants més acomodades a la fonètica valenciana.

Posteriorment els seus promotors buscaren l'adhesió d'unes atres entitats i experts que no havien participat en el debat i que eren més proclius a l'autoctonisme, com Lluís Fullana o Lo Rat Penat, els quals acabaren firmant-les per haver-se apelat a la seua suposta provisionalitat i al teòric esperit de concòrdia que les impulsava, si be

mantingueren les seues posicions prèvies, com expressaven en els documents d'adhesió⁹.

En les primeres dècades del règim franquiste, el moviment valencianiste havia quedat notablement reduït, i una part important dels jóvens autors de llavors, per diferents motivacions, apostà per l'ús de les Bases ortogràfiques de 1932. No obstant, en el pas dels anys se constatà que l'adopció d'estes bases havia facilitat l'adopció creixent, en la llengua lliterària, d'un prescriptivisme rígit que estimulava l'adopció de variants lèxiques, morfològiques i sintàctiques pròpies del català i estranyes a les variants vernaculars valencianes. Açò, a juí de molts parlants, provocava una excessiva separació entre la llengua estàndart i la parlada, i també l'indesijada minusvaloració de les solucions valencianes, que eren considerades supostament “vulgars” o “dialectals” front a les corresponents catalanes, que es presentaven com a “cultes” o “formals”.

Per una altra banda, este fenomen anava acompanyat de connotacions polítiques: la surgència paralela d'una ideologia abans molt minoritària, el pancatalanisme, estimulada a nivell ideològic i econòmic pel potent moviment nacionaliste català, que propugna no a soles l'unitat llingüística de valencià i català, sino la negació de l'existència del valencià com a modalitat llingüística diferenciada. Una llengua valenciana que passava, d'esta manera, a ser una variant dialectal de la llengua catalana. I com a necessària conseqüència, se defén també la negació de l'existència del poble valencià com un subjecte diferent del català, al qual supostament pertanydria, conformant uns hipotètics “Països Catalans” als que València hauria de quedar anexionada.

Estos fets, i la progressiva radicalisació de les tesis catalanistes, provocà una reacció del valencianisme cultural, desembocant en la recuperació de les Normes de la RACV, ya descrites, i la seua clara identificació en un renovat autoctonisme, mentres que una altra part, identificada en el moviment catalaniste, prengué partit per les tesis que en este informe nomenem “anexionistes”, i que es descriuen en el següent apartat.

El “particularisme”, davant d'esta dicotomia social sobrevenguda, quedà definitivament diluït, des de la dècada dels 70, front als partidaris de l'autoctonisme, que defenen una llengua valenciana independent, i de l'anexionisme, que defenen la consideració del valencià com un dialecte de la llengua catalana.

9 Vore per eixemple *Les Normes del 32. Aportacio documental*, d'Alfons Vila i Moreno, Ed. Lo Rat Penat, 1997. El text de la carta d'adhesió de Lo Rat Penat diu aixina:

“Lo Rat Penat protesta de la inconsideració que representa el que sent la més antiga societat valencianista, que tant ha fet per la Renaixença valenciana i que ha estat present en tots els moviments del valencianisme estricte, no haja segut consultada ni menys convidada a la elaboració d'aquestes normes ortogràfiques; mes com la seua missió fon, es i deu continuar sent de concordia dins de la gran familia valenciana i més encara entre les diverses tendències culturals i polítiques, les accepta a títol com son de provisionals per a que siguen tot lo més unànimes que's pugua i assolixquen l'èxit que és de desijar”.

Este text se pot llegir en l'última pàgina de les Bases de Castelló originals, que es poden consultar ací: http://bivaldi.gva.es/es/catalogo_imagenes/imagen.cmd?path=1002235&posicion=1®istrardownload=1 [Recuperat el 05/08/2018] (també es pot trobar en l'[Apèndix Documental](#) - **Document 14**).

La creació política, per mig de l'acort dels partits PSOE i PP, de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua en 1998, que tenia com a teòric objectiu el tancament del conflicte llingüístic –si be l'objectiu real venia condicionat pels pactes polítics entre el nacionalisme català i el PP a nivell espanyol–, paregué tindre inicialment com a referent una línia “particularista”, si be l'evolució posterior, com se vorà, ha fet apuntalar a nivell oficial les tesis “anexionistes”, dominants en l'actual govern autonòmic.

Unes tesis anexionistes que, recolzant-se en l'acceptació per part de la AVL de l'ortografia catalana, ignoren les recomanacions normatives de la AVL en el camp del lèxic, la morfologia o la sintaxis, i impedeixen de fet la vehiculació que, supostament, deuria fer-se, atenent a la llei actualment vigent, de la proposta d'estàndart oral i escrit valencià d'esta entitat normativa en camps com l'ensenyança o els usos de les administracions públiques.

Simultàneament, la nova arquitectura legal i l'interpretació rigorista de l'actual govern autonòmic ha deixat proscrietes les tesis “autoctonistes” de la RACV, en un intent per forçar, políticament, l'acceptació de l'anexionisme llingüístic per este sector social i, en general, pel conjunt de la comunitat llingüística valenciaparlant. Tot en conjunt provoca que les recomanacions “particularistes” de la AVL com a entitat normativa oficial siguen seguides només, de manera efectiva, per un sector minoritari de valencians.

A continuació recopilem un llistat en les principals associacions particularistes:

- **Acadèmia Valenciana de la Llengua (AVL).** Ciutat de València. Llei de creació en 1998. Particularista en els seus inicis, encara que paulatinament ha virat cap a postulats anexionistes. Web: <http://www.avl.gva.es>
- **Taula de Filologia Valenciana (TFV).** Ciutat de València. Fundada en 2011. Web: <https://taulafilologiavalenciana.wordpress.com/>
- **Òc València.** Ciutat de València. Fundada en 1996. Web: <http://oc-valencia.org>
- **Cercle Isabel de Villena (CIV).** Ciutat de València. Fundada en 2016. Web: <http://cercleisabeldevillenablog.blogspot.com/>

3.3 Anexionisme

L'anexionisme llingüístic valencià té el seu oríge en el concepte ideològic de “Gran Catalunya” que, originat en el moviment nacionaliste català de finals del XIX i principis del XX, afirmava l'inexistència de València com un poble diferenciat, i pel contrari reivindicava la “catalanitat” dels valencians, a pesar de que històricament el Regne de València sempre havia segut una entitat política distinta de la de Catalunya, y la llengua valenciana havia segut sempre considerada diferent del català.¹⁰

10 Açò queda de manifest en *El crit de la llengua*, un compendi històric de prop de cincents pàgines de la denominació “llengua valenciana” i la seua entitat pròpia i diferenciada respecte al català. (Alminyana Vallés, J.: *El crit de la llengua*. València c., Diputació de València, 2006).

Afirmava l'escriptor català Rovira i Virgili en 1917: *“unidos por el origen, por la común historia y por el lenguaje, los catalanes, los valencianos, los mallorquines, los roselloneses somos un mismo pueblo, una nación única. Y hoy, en Cataluña, ya no se dice mucho valencianos y mallorquines, sino catalanes de Valencia y catalanes de Mallorca. Las islas Baleares son la Cataluña insular, como el Principado y el reino de Valencia son la Cataluña peninsular, como el departamento francés de los Pirineos Orientales es la Cataluña ultrapirenaica”*¹¹.

Estes idees gojaren en un primer moment d'un recolzament escàs o nul en València, a pesar de que certs jóvens valencians, estudiants universitaris en Barcelona i impregnats d'este catalanisme expansiu, intentaren la seua promoció en terres valencianes aprofitant el tradicional sentiment de germanor entre valencians i catalans, si be en poc d'èxit.

De fet, la tentativa de Jacint M. Mustieles de que l'entitat Lo Rat Penat acceptara per al valencià les normes ortogràfiques que l'Institut d'Estudis Catalans havia creat en 1913, fon resposta en l'aprovació, pels principals escriptors del moment, d'unes normes pròpies per al valencià en 1914, com ya s'ha descrit.

No obstant, els intents del catalanisme per a penetrar en terres valencianes continuaren, sent les “Bases d'ortografia valenciana” de 1932 una primera punta de llança en l'estratègia. En tot i en això, esta reinterpretació novedosa i desviada del valencianisme cívic i llingüístic era vista en reserves per importants intel·lectuals de l'època. Afirmava Nicolau Primitiu Gómez Serrano (qui fon president de Lo Rat Penat) en la revista *El camí* de giner de 1934:

“... al blasmar-li al poble el Centralisme, i predicar-li la necessitat imperativa de retrobar-se ell mateix, ¿hi haurà algú qui seriosament crega que se li puga parlar de llengua catalana i de pancatalanisme, sense que el poble entenga que es tracta d'un canvi de centralisme? Suposant que la cultura i la llengua valenciana –que és molt a supondre i que nosatres no creem– degueren els llurs inicis a d'aquells catalans que vingueren al repartiment del botí, junt amb aragonesos, francesos i atres estrangers, car es tractava d'una creuada, el poble no està preparat per a comprendre això, ni políticament li interessa, i quan se li parle de pancatalanisme, no entendrà el pancatalanisme A sinó un pancatalanisme B; dons hi haurà ressiència ajudada pels nostres enemics comuns; per lo que el pancatalanisme dels valencianistes, si més no, és un element disolvent i retardatori del nostre moviment de renaixença, element que ens cal bandejar del valencianisme enèrgicament.”

En eixe mateix any, el dia 6 de maig, Pompeu Fabra i unes atres personalitats catalanes publicaven en *La Veu de Catalunya* el manifest “Desviacions en els conceptes de

Pot llegir-se un resum de l'estat de la qüestió en el pròlec de la *Nova gramàtica de la llengua valenciana* (RACV-Lo Rat Penat, València c., 2015), que pot consultar-se en línia en <https://www.llenguavalenciana.com/media/documents/prolec.pdf>

11 Rovira i Virgili, A. *El nacionalismo catalán*, pp. 18-19. Ed. Minerva, Barcelona, 1917.

llengua i pàtria”. En eixe text se declarà quina havia de ser, per al nacionalisme català expansiu, la pàtria –els “països catalans” que, además de Catalunya, anexionen a València i les Illes Balears, en contraposició a una identitat superior panoccitana i a identitats individuals com la valenciana i balear– i quina havia de ser la llengua –una única llengua catalana al sur dels Pirineus, en una postura secessionista respecte a la família llingüística occitanorromànica, pero anexionista respecte a les modalitats valenciana i balear–¹².

Despuix de la guerra civil espanyola, el valencianisme cultural quedà pràcticament reduït a una única entitat, Lo Rat Penat, i en ella hagueren de conviure totes les sensibilitats existents. Com ya s’ha descrit, especialment a partir de la dècada dels 60 escomençà a obrir-se un clavill dins del sí del valencianisme, produint-se, ya en la dècada dels 70, un trencament entre els partidaris de l’anexionisme, encapçalats per Joan Fuster i Manuel Sanchis Guarner, i de l’autoctonisme, encapçalats per Miquel Adlert i Xavier Casp.

El resorgiment d’un “pancatalanisme” identitari (abans de la Guerra Civil totalment residual) que, de proclamar la catalanitat de la llengua valenciana, passà a pregonar també la del propi poble valencià com a part dels “Països Catalans”¹³ se degué, especialment, a les ajudes econòmiques i materials que els catalanistes valencians rebien des dels moviments identitaris de Catalunya, lo que contrastava en l’històrica passivitat de les classes dirigents valencianes cap a la llengua pròpia.

L’anexionisme abandonà en els anys 70 les entitats històriques del valencianisme, com Lo Rat Penat, per trobar-se en minoria, i escomençà a difondre les seues tesis llingüístiques a través de noves entitats com Acció Cultural del País Valencià (ACPV), aixina com també pels nous responsables de la Facultat de Filologia de l’Universitat de València –dominada des dels anys 70 per Manuel Sanchis Guarner, d’ideologia anexionista, a pesar de que dècades abans Lluís Fullana, autoctoniste, havia dirigit en la mateixa Universitat la Càtedra de Llengua Valenciana, fundada en 1918 i suprimida anys més tart per la dictadura de Primo de Rivera–.

El model llingüístic anexioniste aposta, sobre el teòric “respecte” a les bases del 32, per una convergència en l’estàndart català, no sols a nivell ortogràfic sino també lèxic, morfosintàctic i inclús fonètic, introduint una distinció entre un valencià supostament “cult” (en mínimes diferències, o ninguna, respecte al català estàndart) i un valencià que es tilda de “vulgar”, “corromput”, o “del carrer”, representat per les variants vernaculars valencianes, que d’acort en els anexionistes cal corregir paulatinament, a fi de que

12 Fornés, Ll. *La llengua valenciana i el diasistema occitano-romà*. Oc-València, València c., 2010, pp. 120-125.

En estes pàgines s’analisa lo que l’autor denomina “el procés secessionista”, pel qual el noucentisme català decidí sobre els conceptes de nació i llengua de forma unilateral i sense tindre en conte al restant d’actors afectats.

13 Dia Joan Fuster en *Qüestió de noms* (1962): “Tenim dret a esperar —per molt llunyana que se’ns presenti aquesta esperança—, que un dia serà suficient dir català per al·ludir a la nostra condició de poble únic, i agregar-hi una precisió comarcal per a localitzar la cosa o persona de què es tracti. Les actuals «regions» poden esvair-se i només el fet radical de la comarca i el fet general de la comunitat idiomàtica i civil seran importants...”

convergixquen en les catalanes, que es consideren més “formals”. Esta visió prescriptivista introduí, al parer dels redactors d'est informe, i sense entrar en consideracions polítiques o identitàries, una afegida minusvaloració del parlar propi dels valencians, que es sumava a la potent situació diglòssica respecte al castellà.

En bona llògica, l'anexionisme defén, contra els usos històrics i tradicionals, l'us únic o preferent de la denominació “llengua catalana”, de la que el valencià seria només un dialecte o varietat regional. El rebuig d'esta visió per una part important de la societat valenciana fa que siga corrent, en motius tàctics, l'us per part de l'anexionisme d'expressions eufemístiques com “la nostra llengua”, “la llengua pròpia” o, com a molt, “valencià” (mai “llengua valenciana” o “idioma valencià”) per a evitar un reconeixement explícit d'una hipotètica personalitat diferenciada del valencià.

Les discussions i tensions socials respecte al nom, l'entitat i la codificació de l'idioma valencià continuaren durant la dècada dels 80 i els 90. Fon precisament eixe estat continu de controvèrsia social el que justificà la Llei de Creació de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua en 1998¹⁴, com ya s'ha explicat. En presència (encara que en proporció desigual) d'acadèmics teòricament partidaris de les tres tendències en conflicte, tenia per pretés objectiu arribar a un consens llingüístic en el que totes les sensibilitats foren tengudes en conte.

No obstant, d'unes postures inicialment pròximes al particularisme, l'acció (o omissió) de la AVL ha anat derivant paulatinament cap a l'apuntament llegal de l'anexionisme i l'exclusió social de l'autoctonisme de la RACV.

La reforma de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana en 2006, que instaurà (art. 6.8) la AVL com a “institució normativa de l'idioma valencià”, determinà l'us obligatori de les seues recomanacions llingüístiques per totes les administracions públiques, si be estes recomanacions han tengut un seguiment pobre per part de dites administracions, i escàs o nul resò en l'ensenyança, que continua usant un model llingüístic anexioniste, accentuat els últims anys per la falta de ferramentes informàtiques que difonguen l'estàndart valencià, com s'explicarà en pròxims apartats.

A partir de 2015, el canvi de signe polític en el govern autonòmic ha provocat un gir en la política llingüística valenciana que ha accentuat les directrius anexionistes. Este gir se percep fonamentalment en:

- L'exclusió de les entitats culturals autoctonistes del dret a accedir a qualsevol ajuda pública per l'únic motiu d'usar el model llingüístic de la RACV.
- La redacció, per part dels responsables de la Conselleria d'Educació de la Generalitat Valenciana, d'uns “Criteris lingüístics de l'Administració de la Generalitat” que no respecten en molts casos les recomanacions de la AVL, fent derivar el model usat a nivell oficial una atra volta cap al model anexioniste dels anys 80 del sigle passat.

14 Llei 7/1998, de 16 de setembre, de la Generalitat Valenciana, de Creació de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua (DOGV núm. 3334, 21-9-1998).

A continuació recopilem un llistat en les principals entitats anexionistes:

1. **Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana.** Creat per Decret de la Generalitat en 1994, en funcionament des de 1987. Web: <https://web.ua.es/iifv/>
2. **Acció Cultural del País Valencià (ACPV).** Ciutat de València. Fundada en 1978 (pero en activitat prèvia des de 1971). Web: <http://acpv.cat/web/>
3. **Escola Valenciana (EV).** Ciutat de València. Fundada en 1990 (pero en activitat d'associacions integrants des de 1984). Web: <https://escolavalenciana.org/>

3.4 Anàlisi preliminar de la situació actual

Si continuem seguint a Kloss, veem que els **anexionistes** representarien, en el camp de la planificació llingüística, uns “planificadors conservadors”, obstinats en la teòrica correcció i el purisme del llenguatge, basat, además, sobre la variant vernacular catalana oriental, distinta de la valenciana, mentres que els **autoctonistes** representarien una classe de “planificadors innovadors”, que accepten com a natural el canvi llingüístic propi de la variant vernacular valenciana i el seu reflex en el model estàndart.¹⁵

Nos trobem además en una situació, també definida per Kloss, en la que el valencià, davant de les pressions del català i també a la seua situació diglòssica en el castellà, podria sucumbir a la categoria de “llengua casi dialectisada”, partint d'una situació inicial de llengua autònoma.¹⁶

Kloss oferix interessants eixemples al respecte: “*si, per eixemple, Eslovàquia reemplaçara l'estàndart eslovac pel chec estàndart, llavors seria correcte nomenar a l'eslovac “dialectisat”. Açò és lo que succeí en Escòcia despuix que els parlants de la llengua ausbau escocesa (o lallans) adoptaren l'anglés com el seu únic mig per a la lliteratura séria*”.¹⁷

Un atre cas és el de l'ucranià: “*en el sigle passat, l'Acadèmia Imperial de Sant Petersburg emeté una declaració en el sentit que l'ucranià ('chicotet rus') no era un idioma eslau separat, sino a soles una varietat del rus. Basant-se en esta opinió, el govern sariste considerà justificat prohibir l'edició de publicacions periòdiques i llibres en ucranià*”.¹⁸

Podríem afegir uns atres eixemples en els que diferents postures sobre els criteris estandarisadors d'un idioma conviuen en el sí d'una mateixa comunitat llingüística:

- El cas noruec, en dos normatives oficials, el *nynorsk*, autoctonista, i el *bokmal*, particularista en grans coincidències en l'estàndart danés.

15 Kloss, op. cit., p. 34.

16 Kloss, op. cit., p. 35.

17 Kloss, op. cit., p. 35.

18 Kloss, op. cit., p. 37.

- El cas galleg, en una normativa oficial, de la Real Academia Galega, autoctonista, i una altra no oficial (encara que tampoc discriminada socialment), de la Associaçom Galega de Língua, particularista en grans coincidències en l'estàndart portugués.

És curiós constatar que la controvèrsia llingüística valenciana té fortes concomitàncies en la que patí la societat grega durant el segle XIX i bona part del XX entorn del model idiomàtic que devia usar-se oficialment en l'administració i l'ensenyança. La disputa era entre la llengua habitual parlada pels grecs actuals (el 'demòtic'), o bé una reconstrucció pretesament 'cultivada' del grec antic, nomenada 'katharevousa' i que, supostament, evitava les "corrupcions" del llenguatge contemporàneu. Esta modalitat, que fou oficial de l'estat grec fins a 1976, era una variant que adoptava característiques lèxiques i morfològiques del grec antic, a pesar de que era pronunciat d'acort en la fonètica contemporànea. Les diferències entre el 'katharevousa' i el grec parlat eren tan grans, que resultava en gran mida intel·ligible per als grecs que carien d'estudis superiors, fent sorgir una diglòssia entre la llengua oficial i la quotidiana.

L'obstinació de l'establishment continuà implacable: en 1911 es decretà el tancament d'una escola que ensenyava en grec 'demòtic' i es promulgà una nova Constitució en la que es refermava l'oficialitat del grec 'katharevousa', afirmant expressament la prohibició de "*qualsevol intervenció destinada a corrompre'l*". Passarien encara 65 anys fins que una llei, per fi, declarà oficial el grec demòtic, en paraules tan expressives com les següents: "*Les persones poden usar esta llengua sense implicacions polítiques o riscos personals, i la vella vergonya derivada de l'incertidumbre social sobre l'ús escrit 'correcte' és en gran part una cosa del passat*". El paralelisme en el cas valencià és, en est aspecte, més que evident, en un autoctonisme defensor del valencià "demòtic" front a una oficialitat que s'obstina en implantar el 'katharevousa' anexionista.

A la vista d'esta situació, que analisarem en més detall en tot el document, volem reivindicar que:

1. **La nostra posició** com a valenciaparlants **mereix el mateix respecte que la d'aquells valencians que opten per posicions "particularistes" o "anexionistes"**. En canvi, la nostra postura **ve patint les últimes dècades uns maltractes creixents per part de l'oficialitat**.
2. La consideració de la nostra postura com a supostament "minoritària" en la societat valenciana, o l'argument de les majories electorals en un moment determinat, **no són raons acceptables** que justifiquen la conculcació dels nostres drets com a valenciaparlants, entre ells els de llibertat d'expressió i creació literària, o el dret a rebre ajudes públiques en igualtat de condicions.
3. Respectem la llibertat de càtedra, però som del parer que els actuals responsables dels departaments de "Filologia Catalana" de les universitats

valencianes no estan sent objectius en els seus plantejaments, els quals **veem moguts més per motivacions polítiques i ideològiques que científiques.**

4. L'afirmació anterior la sustentem especialment en que **“la ciència” no pot, en ningun cas, esgrimir-se com a motiu per a justificar la discriminació social cap a parlants de llengües minoritàries**, simplement perquè l'legítimament no estan d'acord en les tesis anexionistes que defenen els actuals responsables dels departaments de “Filologia Catalana” de les universitats valencianes.
5. Com afirma l'article 9 de la Declaració Universal dels Drets Llingüístics, *“Tota comunitat llingüística té dret a codificar, estandaritzar, preservar, desenvolupar i promoure el seu sistema llingüístic, sense interferències induïdes o forçades”*.
6. **El cas valencià, ademés, és perfectament homologable a la d'uns altres casos sense haver d'eixir d'Europa**, com ara el del noruec o el del gallec; o, en èpoques passades, l'ucranià.
7. Demanem **que els poders públics valencians, espanyols i europeus tracten als valenciaparlants “autoctonistes” en el mateix respecte i reconeixement que als “particularistes” i especialment els “anexionistes”**, reconeixent **els mateixos drets a rebre ajuda, i a la promoció i difusió** de les nostres expressions culturals i el nostre posicionament, sense ninguna discriminació.
8. Per això, els firmants d'este informe **reclamem als poders públics les reformes legislatives necessàries** per a impedir llegalment qualsevol discriminació, activa o passiva, i per a reconèixer llegalment a la RACV com a entitat normativa de referència per a la llengua valenciana, puix ho és ya *de facto* per a una part important de la comunitat llingüística valenciaparlant: els valencians partidaris de les tesis autoctonistes.
9. Igualment, els firmants d'est informe afirmem que els nostres drets com a valenciaparlants no es veuen complits en l'existència única de versions orals o escrites en català estàndart, i **reivindiquem que els poders públics valencians, espanyols i europeus fomenten l'existència de versions orals i escrites en estàndart valencià a tots els nivells**, distintes de les catalanes.
10. Este plantejament se concep com la millor manera de **protegir el sentiment sociolingüístic històric dels valencians de parlar una llengua autònoma, de potenciar la seua autoestima llingüística i, per tant, la conservació de l'idioma en les generacions futures.**